

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Udvalget vedrørende Færøske Forhold
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. april 2008
Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2008-792-0510
Dok.: LGH40909

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 2 (alm. del), som Folketinget, Udvalget vedrørende Færøske Forhold, har stillet til justitsministeren den 7. marts 2008.

Lene Espersen

/

Ole Hasselgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 2 af 7. marts 2008 fra Folketinget, Udvalget vedrørende Færøske Forhold (alm. del):

”Ministeren bedes sende udvalget en sammenlignende redegørelse for den gældende værgemålslovgivning i Danmark og den værgemålslovgivning, som gælder på Færøerne.”

Svar:

Justitsministeriet kan oplyse følgende:

Værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007, trådte i kraft i Danmark den 1. januar 1997. Samtidig med værgemålslovens ikrafttræden i Danmark blev lov om umyndighed og værgemål (myndighedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 443 af 3. oktober 1985) ophævet.

Værgemålsloven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning sættes ved kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

På Færøerne er området i dag reguleret af lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål (myndighedsloven) med senere ændringer.

I det følgende redegøres i hovedpunkter for forskellen mellem reglerne i myndighedsloven og værgemålsloven:

1. Myndighedsloven

Efter reglerne i myndighedsloven kan der ske umyndiggørelse i formueretlig og personlig henseende samt iværksættes lavværgemål.

Udtrykket umyndige omfatter dels mindreårige, dvs. børn og unge under 18 år, uanset om den pågældende har indgået ægteskab, dels personer, der er umyndiggjort i formueretlig henseende efter myndighedslovens § 2 og eventuelt tillige i personlig henseende, jf. myndighedslovens § 46. Personer under lavværgemål, jf. myndighedslovens § 54, anses efter myndighedsloven ikke for umyndige.

1.1. Formueretlig umyndiggørelse

Betingelserne for formueretlig umyndiggørelse er fastsat i myndighedslovens § 2. Efter § 2, nr. 1, kan en person umyndiggøres, hvis den pågæl-

dende på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller anden sjælelig forstyrrelse er uskikket til at varetage sine anliggender. Ifølge bestemmelserne i § 2, nr. 2 og 3, er der mulighed for umyndiggørelse af den, der ved ødselhed eller anden uforsvarlig adfærd udsætter sin eller sin families velfærd for fare eller på grund af drikfældighed eller lignende last er uskikket til at varetage sine anliggender. Endelig kan umyndiggørelse i formueretlig henseende efter § 2, nr. 4, iværksættes overfor den, som på grund af legemlig mangel, sygdom eller anden skrøbelighed er mindre skikket til at varetage sine anliggender, og som selv ønsker at blive umyndiggjort.

Umyndighed som følge af mindreårighed eller formueretlig umyndiggørelse medfører, at den pågældende ikke selv kan råde over sin formue eller forpligte sig ved retshandler, medmindre andet er bestemt, jf. myndighedslovens § 34. Råderetten tilkommer i stedet værgen, der bestyrer den umyndiges formue og repræsenterer den umyndige i retsforhold vedrørende formuen. Den umyndige mangler med andre ord retlig handleevne. Råder vedkommende alligevel, bliver aftalen ugyldig, jf. myndighedslovens § 43 og § 44. Umyndiggørelse skal derfor tinglyses.

1.2. Personlig umyndiggørelse

Personlig umyndiggørelse kan efter myndighedsloven § 46 ske, hvis det skønnes, at en person er ude af stand til at drage tilbørlig omsorg for sin person. Personlig umyndiggørelse kan kun besluttes, hvis den pågældende også umyndiggøres i formueretlig henseende, eller hvis dette er sket tidligere.

Personlig umyndiggørelse medfører, at værgen overtager omsorgen for den umyndiggjorte. Dette indebærer, at værgen får karakter af en udpeget beslutningstager, som kan træffe beslutninger om eller tilslutte sig bestemte vigtigere foranstaltninger af personlig karakter. Det centrale herved er, at det er værgen, der træffer beslutning om den pågældendes opholdssted og om den pågældendes beskæftigelse. Værgens adgang til at bestemme opholdsstedet er dog ikke ubegrænset, idet værgen f.eks. ikke kan træffe beslutning om tvangsindlæggelse af den umyndige til psykiatrisk behandling.

1.3. Lavværgemål

Lavværgemål kan efter myndighedslovens § 54 iværksættes for en person, når det er påkrævet af hensyn til den pågældendes uerfarenhed eller i øvrigt på grund af mangler ved den legemlige eller sjælelige tilstand. Endvidere skal den pågældende selv ønske at blive sat under lavværgemål og have så megen dømmekraft, at der kan tillægges ønsket herom retlig betydning.

Den, der er under lavværgemål, kan kun i forbindelse med sin lavværgeråde over sin formue og forpligte sig ved retshandler, jf. myndighedslovens § 55. Lavværgen og den, der er under lavværgemål, administrerer formuen i fællesskab, og alle beslutninger kræver således enighed mellem disse to personer. Lavværgen og den, der er under lavværgemål, kan dog meddele hinanden fuldmagt til at handle på egen hånd på bestemte områder.

Lavværgemålet begrænser sig til økonomiske forhold, og den lavværgede kan derfor selv frit råde med hensyn til personlige forhold og kan selv indgå arbejdsaftaler. Lavværgemål skal tinglyses.

2. Værgemålsloven

Ved værgemålsloven blev der gennemført en revision af reglerne om umyndiggørelse af voksne i myndighedsloven. Værgemålsreglerne blev endvidere gjort mere tidssvarende og smidige, bl.a. ved at der blev mulighed for at iværksætte værgemål, som er tilpasset de individuelle behov for bistand fra en værge.

Det centrale i loven er, at der ved alle værgemål skal foretages en vurdering af, i hvilket omfang og på hvilke områder der er brug for en værge til at varetage økonomiske og personlige forhold. Det enkelte værgemål skal afpasses de konkrete behov hos personen, og værgemålet må ikke være mere omfattende end nødvendigt. Det er endvidere muligt at tidsbegrænse værgemålet.

Som hovedregel kan værgemål efter værgemålsloven inddeles i tre kategorier; værgemål, som kan begrænses til at angå økonomiske eller personlige forhold (§ 5), værgemål angående økonomiske forhold, hvor den

pågældende tillige er frataget den retlige handleevne (§ 6) og samværgeomål (§ 7).

Værgemålsloven indeholder også bestemmelser om værgemål for mindreårige, om værger, der beskikkes til særlige opgaver, samt om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler. Det bemærkes i den forbindelse, at loven bl.a. indebærer, at unge under 18 år som hovedregel bliver myndige, når de indgår ægteskab.

2.1. Værgemål for økonomiske og/eller personlige forhold

Efter værgemålslovens § 5 kan der iværksættes værgemål for den, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, eller hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred er ude af stand til at varetage sine anliggender, hvis der er behov for det. Værgemål efter § 5 omfatter både økonomiske og personlige forhold, men kan begrænses til blot en af delene. Værgemålet kan endvidere begrænses til at angå bestemte aktiver eller anliggender, f.eks. forvaltningen af en fast ejendom, eller til at angår bestemte personlige forhold, f.eks. beslutning om flytning til plejehjem.

Ved værgemål efter § 5 er værger en legal repræsentant, der kan træde til og træffe beslutninger, når der er behov for det. Sådanne værgemål medfører ikke som en umyndiggørelse efter myndighedsloven, at den, der kommer under værgemål, fratages muligheden for selv at træffe beslutninger på de områder, der er omfattet af værgemålet. § 5-værgemål skal derfor ikke tinglyses.

2.2. Værgemål for økonomiske forhold med fratagelse af den retlige handleevne

I forbindelse med værgemål efter § 5, der omfatter økonomiske forhold, kan den retlige handleevne fratages efter lovens § 6, hvis dette er nødvendigt for at hindre, at den pågældende udsætter sin formue, indkomst eller andre økonomiske interesser for fare for at forringes væsentligt, eller for at hindre økonomisk udnyttelse. Den, der er frataget handleevnen, er umyndig og kan ikke selv forpligte sig ved retshandler eller råde over sin formue, medmindre andet er bestemt.

Afgørelser om fratagelse af den retlige handleevne efter § 6 skal tinglyses og svarer i vidt omfang til formueretlig umyndiggørelse efter myn-

dighedsloven. Der kan derimod ikke efter værgemålsloven fastsættes værgemål med fratagelse af handleevnen vedrørende personlige forhold. Den personlige handleevne kan imidlertid være begrænset af anden lovgivning, f.eks. bestemmelser om magtanvendelse ved ophold på sociale institutioner.

2.3. Samværgemål

Ved værgemålsloven blev muligheden for at iværksætte lavværgemål videreført med nogle ændringer, idet denne værgemålsform efter værgemålslovens § 7 betegnes samværgemål. Samværgemål kan iværksættes for den, der på grund af uerfarenhed, svækket helbred eller anden lignende tilstand har behov for hjælp til at administrere sin formue eller varetage andre økonomiske anliggender, og som selv anmoder om det.

Ved samværgemål handler samværeren og personen selv i forening i anliggender, der er omfattet af værgemålet. Samværgemålet kan som noget nyt i forhold til reglerne om lavværgemål efter myndighedsloven begrænses til at angå bestemte aktiver eller anliggender, ligesom samværgemålet vil kunne tidsbegrænses. Personer under samværgemål er ikke frataget den retlige handleevne, og samværgemål skal som følge heraf ikke tinglyses.